

Bağımlılık ve Başetmeye Giriş

Hatice ÖNER¹

“

Öğrenme Hedefleri

1. Bağımlılık kavramını kapsamlı olarak tanımlar
2. Bağımlılıkların tarihsel sürecini açıklar
3. Bağımlılık ve bağımlılık ile ilgili temel kavramları açıklar
4. Bağımlılık türlerini sıralar
5. Bağımlılığın etiolojisinde öne çıkan faktörleri açıklar
6. Bağımlılık ile baş etmenin önemini açıklar
7. Bağımlılık ile baş etmedeki temel ilke ve yaklaşımları sıralar.

”

“

İçindekiler

1. Giriş
2. Bağımlılığın Tarihçesi
3. Bağımlılık ve Bağımlılık ile İlgili Temel Kavramlar
4. Bağımlılık Türleri
5. Bağımlılığın Etiyolojisi
6. Bağımlılıkla Başetme
7. Sonuç
8. Konu ile ilgili Film ve Kitap Önerileri
9. Kaynaklar

”

¹ Doç. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, honer@adu.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Nutt DJ, Lingford-Hughes A, Erritzoe D, et al.. The dopamine theory of addiction: 40 years of highs and lows. *Perspectives*, 2015; 16 May: 305-312.
2. Gruber J, Köszegi B. Is addiction "Rational"? Theory and evidence. *The Quarterly Journal of Economics*, 2001; Nov, 116(4):1261-1303.
3. Shaffer HJ. The most important unresolved issue in the addictions: Conceptual chaos. *Substance Use & Misuse*, 1997; 32(11):1573-1580. doi:10.3109/10826089709055879
4. Nathan PE, Conrad M, Skinstad AH. History of the concept of addiction. *Annual Review Clinical Psychology*, 2016;12: 29–51. doi:10.1146/annurev-clinpsy-021815-093546
5. Global status report on alcohol and health 2018. Geneva: World Health Organization. (08/06/2023 tarihinde <https://www.who.int/publications/i/item/9789241565639> adresinden ulaşılmıştır).
6. Bağımlılık İle Mücadele Stratejik İletişim Belgesi, 2019. (20/06/2023 tarihinde <https://sggm.saglik.gov.tr/Eklenti/36068/0/bagimlilik-ile-mucadele-stratejik-iletisim-belgesipdf.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
7. Türkiye Uyusturucu Raporu 2017.pdf – TÜRKİYE (20/06/2023 tarihinde <https://www.narkotik.pol.tr ' Arsiv ' Document> adresinden ulaşılmıştır).
8. Cheng C, Yee-Lam Li A. Internet addiction prevalence and quality of (real) life: A meta analysis of 31 nations across seven world regions. *Cyberpsychology, Behaviour and Social Networking*, 2014;17(12): 755-760.
9. Ramírez-Vizcaya S, Froese T. The Enactive approach to habits: New concepts for the cognitive science of bad habits and addiction. *Frontiers in Psychology*, 2019; 10:301. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00301
10. Essig T. The addiction concept and technology: Diagnosis, metaphor, or something else? A psychodynamic point of view. *Journal Of Clinical Psychology: In Session*. 2012; 68(11): 1175–1184. doi: 10.1002/jclp.21917
11. Betz C, Mihalic D, Pinto ME, et al. Could a common biochemical mechanism underlieaddictions? *Journal of Clinical Pharmacy and Therapeutics*, 2000; 25:11-20.
12. Room R. Addiction concepts and international control. *The Social History of Alcohol and Drugs* 20. 2006 Spring : 276-89.
13. Güleç G, Köşger F, Eşizoğlu A. DSM-5'te alkol ve madde kullanım bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2015; 7(4): 448-460 doi: 10.5455/cap.20150325081809.
14. Goodman A. Addiction: definition and implications. *British Journal of Addiction*.1990; 85:1403-1408.
15. Christensen DR, Jackson AC, Dowling NA, Volberg RA, Thomas SA. An examination of a proposed DSM-IV pathological gambling hierarchy in a treatment seeking population: Similarities with substance dependence and evidence for three classification systems. *Journal of Gambling Studies*, 2015; 31:787-805.
16. Sharon Samet MSW, Rachel Waxman BA, Mark Hatzenbuehler MS, et al. Assessing addiction: Concepts and instruments. *Addiction Science & Clinical Practice*. 2007; December: 19-30.
17. Hasin DS, O'Brein CP, Auriacombe M, Borges G, Bucholz K, Budney A et al. DSM-5 criteria for substance use disorders:recommendations and rationale. *American Journal of Psychiatry*, 2013; 170:834-851.
18. Rosenthal RJ, Faris SB. The etymology and early history of 'addiction'. *Addiction Research & Theory*. 2019; 27(5): 437-449. doi:10.1080/16066359.2018.1543412
19. Gugliandolo MC, Costa S, Kuss DJ, et al. Technological addiction in adolescents: the interplay between parenting and psychological basic needs. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 2020; 18:1389–1402. Doi:/10.1007/s11469-019-00156-4.

20. Yektaş Ç, Yüncü Z. Teknoloji bağımlılığı: Çocuk ve ergenlerde tanı, epidemiyoloji ve klinik özellikler. Özçetin A (ed.) Teknoloji Bağımlılığı içinde. Ankara: 1. Baskı. *Türkiye Klinikleri*, 2021.p. 50-57.
21. Peele S. What addiction is and is not: the impact of mistaken notions of addiction. *Addiction Research*. 2000;8(6):599-607. doi: 10.3109/16066350008998991
22. Chassin L, Presson CC, Rose J, et al. What is addiction? Age-related differences in the meaning of addiction. *Drug and Alcohol Dependence*. 2007; 87: 30-38
23. Gifford E, Humphreys K. The psychological science of addiction. *Addiction*. 2007;102: 352-361. doi:10.1111/j.1360-0443.2006.01706.x
24. Demirbaş H. Madde kullanımı ve bağımlılığında kullanılan dilin önemi. *Bağımlılık Dergisi*. 2020; 21(2):149-162.
25. Türk Dil Kurumu (TDK). (19/06/2023 tarihinde <https://www.tdk.gov.tr/sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
26. T.C. Sağlık Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı. (15/06/2023 tarihinde <https://alo191.saglik.gov.tr/TR-21183/bagimlilik-nedir.html> adresinden ulaşılmıştır).
27. Sayım A. Lise öğrencilerini bilgilendirmenin madde konusundaki görüşlerine etkisinin incelenmesi. İ. Ü. Adli Tıp Enstitüsü Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 2000.
28. Walker MB. Some problems with the concept of "gambling addiction": Should theories of addiction be generalized to include excessive gambling? *Journal of Gambling Behavior*, 1989; 5(3), Fall: 179-200.
29. Miller NS, Mahler JC. Addiction to and dependence on benzodiazepines diagnostic confusion in clinical practice and research studies. *Journal of Substance Abuse Treatment*,1991; 8: 61-67
30. Hasin D. Classification of alcohol use disorders. *Alcohol Research & Health*, 2003; 27(1):5-17.
31. Hazar Z, Hazar M. Çocuklar için dijital oyun bağımlılığı ölçeği. *Journal of Human Sciences*, 2017;14(1): 203-216. doi:10.14687/jhs.v14i1.4387
32. Ögel K, Evren C, Karadağ F, et al. Bağımlılık profil indeksinin (BAPİ) geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2012;23: 2-10.
33. Şengül C, Dilbaz N. Alkol aşermesinin nörobiyolojisi, genetiği ve tedavisi. *Düşünen Adam/ The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences* 2013; 26:381-387 doi: 10.5350/DAJPN2013260408
34. Inanlou M, Bahmani B, Farhoudian A, et al. Addiction recovery: A systematized review. *Iranian Journal of Psychiatry*, 2020; 15(2): 172-181.
35. Dodge K, Krantz B, Kenny PJ. How can we begin to measure recovery? *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 2010; 5:31
36. Sümer N, Oruçular Y, Çapar T. Bağlanma ve bağımlılık: Kuramsal çerçeve ve derleme çalışması. *Bağımlılık Dergisi*. 2015;16(4):192-209
37. Cüceler S, Yılmaz M, Türkleş S. Madde bağımlısı bireylerin yaşadığı psikososyal sorunlar, uygulanan kanıt temelli müdahaleler ve hemşireliğin rolü. *Bağımlılık Dergisi*, 2022; 23(1):105-110.
38. Erdim L. Alkolizmin aile ve çocuk üzerine etkisi. *Journal of Health Science and Profession*, 2019; 6(1): 193-200.
39. Gökler R, Koçak R. Uyuşturucu ve madde bağımlılığı. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2008;1: 89-104.
40. Urbanoski KA, Kelly JF. Understanding genetic risk for substance use and addiction: A guide for non-geneticists. *Clinical Psychology Review*. 2012; 32: 60-70. doi:10.1016/j.cpr.2011.11.002
41. Plomin R, Daniels D. Why are children in the same family so different from one another? *International Journal of Epidemiology*, 2011;40:563-582.
42. Li MD, Burmeister M. New insights into the genetics of addiction. *Nature Reviews Genetics*, 2009; 10: 225-231.

43. Vanyukov MM, Tarter RE. Genetic studies of substance abuse. *Drug and Alcohol Dependence* 2000; 59:101-123.
44. Merikangas KR, McClair VL. Epidemiology of substance use disorders. *Human Genetics*, 2012; 131:779-789. Doi 10.1007/s00439-012-1168-0.
45. Kuss DJ, Shorter GW, van Rooij AJ, et al. Assessing Internet addiction using the parsimonious Internet addiction components model: A preliminary study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 2014;12:351-66.
46. Caspani G, Sebok V, Sultana N, et al. Metabolic phenotyping of opioid and psychostimulant-addiction: A novel approach for biomarker discovery and biochemical understanding of the disorder. *British Journal of Pharmacology*, 2022;179:1578-1606.
47. Toker T, Tiryaki A, Özçürümez G, et al. Madde kullananlarda çocukluk örselenme yaşantılarının, madde kullanma eğilimi, benlik saygısı ve başa çıkma tutumları ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2011; 22: 83-92.
48. Xie J-Q, Zimmerman MA, Rost DH. et al. Stressful life events and problematic smartphone usage among Chinese boarding-school adolescents: a moderated mediation model of peer support and depressive symptoms. *Addiction Research & Theory*, 2020; 28:6, 493-500. doi: 10.1080/16066359.2019.1692824.
49. Yıldız M, Çapar B. Orta öğretim öğrencilerinde benlik saygısı ile dindarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2010; 10; 103-131.
50. Newton TF, De La Garza R, Kalechstein AD, et al. Theories of addiction: Methamphetamine users' explanations for continuing drug use and relapse. *The American Journal on Addictions*, 2009; 18: 294-300. doi: 10.1080/10550490902925920.
51. Gainsbury SM. Cultural competence in the treatment of addictions: theory, practice and evidence. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 2017; 24:987-1001.
52. Barrows P, Van Gordon W. Ontological addiction theory and mindfulness-based approaches in the context of addiction theory and treatment. *Religions*, 2021;12: 2-10 doi:/10.3390/rel12080586.
53. Zwick J, Appleseth H, Arndt S. Stigma: how it affects the substance use disorder patient. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 2020; 15(50): 2-4. Doi:10.1186/s13011-020-00288-0.
54. Van Boekel LC, Brouwers EP, Van Weeghel J, et al. Stigma among health professionals towards patients with substance use disorders and its consequences for healthcare delivery: systematic review. *Drug Alcohol Dependence*, 2013;131(1-2):23-35. Doi:10.1016/j.drugalcdep.2013.02.018.
55. Jaeger SJ, Fuehrlein BS. Simulation in Addiction Education. *Current Treatment Options In Psychiatry*, 2020; 7:570-575. doi:10.1007/s40501-020-00226-8.
56. Fuehrlein B, Bhalla I, Goldenberg M, et al. Simulate to stimulate: manikin-based simulation in the psychiatry clerkship. *Academic Psychiatry*, 2019; 44(1): 82-5. Doi:10.1007/s40596-019-01111-0.
57. Yoldaş C, Demircioğlu H. Madde kullanımını ve bağımlılığını önlemeye yönelik psikoeğitim programlarının incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 2020; 21(1):72-91.